

și cu succes fazele naive ale începuturilor, când lipsurile, greutățile, anomaliile erau filtrate cu grijă, ca și cum dezvăluirea lor ar fi prejudiciat forța reală a societății, puterea de atracție a ideilor socialismului, adeziunea deschisă a oamenilor. Ceea ce constituie forța partidului nostru este, printre altele, tocmai luciditatea și atitudinea necrutătoare împotriva lipsurilor, moștenite sau generate de structuri caduce, împotriva tarelor caracterului uman care, în condițiile noastre, devin agenți patogeni ai societății și a căror eradicare nu se poate obține printr-un decret, sau mai multe, ci printr-o lungă — intransigentă și variată în mijloace — bătălie. Vechiul adagiul Ridendo castigat mores, n-a devenit inutil, sau depășit, dimpotrivă el își așteaptă noile forme de expresie, potrivite spiritului dinamic, universalist al epocii.

Dacă aș fi Mecena... aș institui nenumărate concursuri cu premii substanțiale pentru comedie; aș inaugura nesfârșite dezbateri despre satiră, posibilitățile și serviciile ei, în socialism; pentru fiecare dramă, tragedie, piesă de idei aș cere autorului ei să-mi scrie și o comedie, sau o farsă, chiar dacă va striga până la ceruri că n-are vocație și nu i-aș juca drama, tragedia, sau piesa de idei până nu mi-ar prezenta, ca pe un buletin de identitate, comedia complimentară. Dar nu sînt Mecena...

Și e seară de ianuarie, cu zloată și zăpezi brune și moarte... sînt ambetat absolut... comediiile cite a ieșit pînă acum... le-am văzut pe toate.

...Am să mă duc la Union.

Sau am să-mi urmez propriile sfaturi și am să scriu o comedie.

Quos Deus vult perdere...

CRONICA HISTRIONULUI

METODA LUI INVERS

Mi-l închipui, uneori, pe arhitectul de astăzi, contemplînd, în peregrinările sale, o coloană, o metopă, resturi dintr-un ilustru și defunct edificiu. Mi-l închipui, în continuare, meditănd asupra artei sale, nedecis între lumea lui este și a fost. Poate, își spune el, se clădește mai bine, poate mai rău; în orice caz, altminteri.

Într-o dilemă asemănătoare mă surprind și eu, actorul, ascultînd — pe necăjite discuri — fragmente din marile interpretări. Iată pledoaria lui Posa-Moissi; iată furiile Fedrei restituite de Sarah Bernhardt. Iată-l pe de Max, pe Werner Krauss, pe Nottara —, fiecare cu harul și personalitatea lui irepetabilă. Dar ceea ce îți comunică, fără doar și poate, aceste mesagii sonore, de la primul la ultimul și din-

colo de necesarele deosebiri, este o anumită atitudine comună față de cuvînt.

Ne învățau profesorii noștri, crescuți în cultul mai sus-amintitilor, că fiecare vorbă trebuie rostită într-un anumit fel. Că spunînd te urăsc se recomandă să-ți tulburi glasul, să șuieră cu măsură sau să te sufoci. Că pronunțînd cuvîntul iubire consoanele se topeșc în gura meșterului actor, iar cel de al doilea i dobîndește vibrații de fluier. Cu recunoștință ne aducem aminte — de aceste prelegeri și, totuși, gîndim: „Teatru vechi. Nu mai ține“. Deoarece, după cum prea bine cunoaștem, toate se schimbă, de la botul ascuțit al pantofului la harta continentelor, și, odată cu ele, dibăciile noastre. Urcîndu-ne pe lemnul scenei, astăzi, în '70, ne străduim să consumăm declarația de dragoste la diapazonul convorbirilor curente, să rostim tirada fără denivelări vocale, să trecem cu voită indiferență peste suflet, răzbunare, destin, peste regalitatea verbelor, descărcîndu-ne patosul în (de pildă) conjuncția și. Pare modern, insolit, inteligent, chiar dacă nu întotdeauna inteligibil. De fapt, s-ar putea să fie doar aplicarea unei metode foarte simple: metoda lui invers.

Ion Omescu